عدم اتصاف فعلیت قهری به حسن و قبح

شاگرد: در نظر حضرتعالی مقام فعلیت و جعل یکسان شد؟

استاد: نه

شاگرد: ولی با تنجیزی هم که الآن مطرح شد فرق دارد؟

استاد: بله، آن هم چیز دیگری است. اگر تعریف آنها را دقیق روی کاغذ بنویسید می‌بینید که فرق کرد.

شاگرد: اگر بخواهد در حق کسی که عاجز است، فعلیت پیدا بکند قبیح نیست؟

استاد: فعلیتی که ما گفتیم انطباق قهری بود، انطباق قهری که قبح ندارد. مثلاً دکتری می‌گوید من می‌خواهم کسی که ناشنوا است، این را در این شرائط بشنود. کاری کنم که آن را بشنود. خب این قبیح است؟! در یک شرائطی می‌رسد که نمی‌تواند بشنود شما چرا می‌گویی که بشنود؟ می‌گوید من که نگفتم الآن او به این نحو بشنود. ولی به‌معنای این‌که وقتی او ناشنوا است، حکم بالفعل شد و قهرا انطباق پیدا کرد. قبح و... برای ترتیب آثار است. ترتیب آثار قبیح می‌شود. ای آن انحلالی که آقایان گفتند که اگر تصور کلاسی بکنیم حالا قبیح می‌شود. و الا با تصور طولی‌ای که من عرض می‌کنم هیچ قبیح نیست.

شاگرد: لغو هم نیست؟ جعل لغو نیست ولی این فعلیت لغو نیست؟

استاد: این فعلیت قهری است و دست هیچ کسی نیست. فایده زیادی که من از این مباحث گرفتم در غیر بالغ بود. در کلاس فقه چه مشکلاتی بود در عبادت صبی بود. تمرینی است؟ شرعی است؟ اگر بر آن، آثار بار کنیم چه مشکلات کلاسی داشت. با این بیان نسبت به صبی همه آنها حل می‌شد. یعنی ما بیانی که صاحب جواهر داشتند که تکلیف منصرف به مکلفین است را قبول نکردیم. تکلیف برای کیست؟ برای عامل است. نماز ظهر در شریعت اسلامیه واجب است اما برای چه کسی واجب است؟ بچه هم که می‌خواند، دارد نماز ظهر می‌خواند. بچه یک امر جدا از امر وجوب نماز ظهر ندارد، همه بچه‌ها هم این را می‌فهمند. می‌گویند بیا فعلاً نماز را بخوان. او دارد نماز ظهر می‌خواند. نه یک امر جدای استحبابی را. ولی امری که طفل دارد با آن خصوصیات در طول آن امر است. یعنی امر وجوبی اصلی برای طفل از بین نرفته بلکه روی امر اصلی سوار شده است، که اگر بچه انجام ندهد عقاب ندارد. روی آن سوار شده و لذا ما نتیجه گرفتیم اگر زمانی‌که نماز را بست نابالغ بود اما بین نماز وقت تولدش رسید و بالغ شد، با این توضیحات صاف می‌شد که این نماز مجزی است. اما در این‌که مجزی هست یا نیست، اختلاف سنگینی بود. عده‌ای می‌گفتند که کجا مجزی است؟! او باید دوباره بخواند. با این بیانی که من عرض می‌کنم چون یک خطاب بود و او هم نماز ظهر را شروع کرده، قبلش هم همان خطاب را انجام می‌داد، اما با حکمی که در طول آن سوار بود آن را

انجام میداد. بین نماز این حکم طولهای که روی آن سوار بود، رفت و بالغ شد. خب نماز همان نماز است و تنها حکم سوارشده رفت. ببینید چه فوائد خوبی دارد. برای عاجز هم همینطور است.

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #1
ایجاد شده 24 مه 2026 11:14:12 توسط ... .
به روزرسانی شده 24 مه 2026 11:14:56 توسط ... .